

İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersindeki Başarılarına Üç Öğretim Stilinin Etkileri

Oğuzhan YONCALIK

Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, komut alıştırma ve eşli çalışma öğretim stillerinin etkileri hakkında görüşler ortaya koymak ve bu alanda daha sonra yapılacak çalışmalara ışık tutmaktır. Araştırma deneysel yöntem niteliğinde bir çalışmadır. Araştırmada; tam deneysel desen kapsamına giren “ön test-son test kontrol gruplu desen”den faydalanılmıştır. Araştırma; Ankara'nın, Mamak ilçesi sınırları içinde bulunan Demirlibahçe (Ata) İlköğretim Okulu 6. (Altıncı) sınıflarında öğrenim gören toplam 37 öğrenci üzerinde, 14 hafta boyunca beden eğitimi derslerinde yürütülmüştür. Araştırma verileri, derslerde işlenen konulardaki öğrenci performansını belirleyebilmek için geliştirilen başarı dereceleme ölçekleri aracılığı ile toplanmıştır. Öğrencilerin derslerde işlenen ünite konularını uygulayabilme (motor beceri) düzeylerinin ve öğrenme seviyelerinin tespiti için, ünite konularının öğretime başlamadan önce ve ünite konularının öğretim süreleri tamamlandıktan sonra kamera kayıtları yapılmıştır. Sonuç olarak eşli çalışma stili, psikomotor becerilerin öğretilmesinde ülkemizde klasik yöntemler olarak uygulanan ve bu çalışmada teorisine oldukça sadık kalınarak kullanılan komut ve alıştırma stilleri kadar, etkili sonuçlar vermiştir. Eşli çalışma stiline, özellikle düşük becerili kız öğrenciler için çok etkili bir öğretim yaklaşımı ortaya koyduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Öğretim Stilleri, beden eğitimi dersi.

The Effects of Three Teaching Style on Elementary Sixth Grade Students' Achievement in Physical Education Lesson

ABSTRACT

The aim of this study is to provide insights into the effects of the command, exercise and working in reciprocal teaching styles, and to guide further studies to be carried out in this field. The research was carried out with the experimental method. In the research, the “pretest-posttest design with control group”, which is included in the scope of full experimental design, was used. The research was carried out on a total of 37 sixth-grade students, who were enrolled in the Demirlibahçe (Ata) Elementary School that falls within the boundaries of Mamak District of Ankara, in physical education classes for 14 weeks. The research data were collected through achievement grading scales, which were developed in order to determine student performances in course subjects. In order to determine the ability levels of students in implementing course unit subjects (motor skill) and their learning levels, students were videotaped before and after the unit subjects were taught. In conclusion, the style of working in reciprocal yielded results in teaching psychomotor skills as effective as those of the command and exercise styles, which are implemented in Turkey as the classical methods and were used in this study by staying loyal to their theoretical aspects. It was determined that the style of working in reciprocal presents a highly effective teaching approach especially for female students with low skills.

Anahtar kelimeler: Teaching styles, physical education classes.

GİRİŞ

Sportif becerilerin nasıl öğretileceği ve öğrenileceği konusunda birçok yaklaşımdan bahsedilebilir (Demirhan, 2002). Literatürde yöntem ve tekniklerin sınıflanması konusunda tam bir birlik sağlanamamaktadır. Yöntem ve teknikler bazen bağımsız bazen de birlikte kullanılmaktadır (Demirhan, 1997). Spor eğitimi ile ilgili kaynaklar incelendiğinde öğretme-öğrenme etkinliklerinin düzenlenmesinde strateji, model, yöntem, teknik, stil ve taktik kavramlarının kullanıldığı görülmektedir (Demirhan, 2002). Belki de en anlaşılır ve birçok sayıda stili içeren uyumlu yapı, 30 yıldan fazla bir süredir kullanımda ve gelişmekte olan “Mosston'un

Spektrum Öğretim Stilleri”dir (Kullina & Cothran, 2003; Mellor 1992).

Bu çalışmada yukarıda bahsi geçen spektrum öğretim stillerinden dünya da ve ülkemizde beden eğitimi öğretmenleri tarafından en çok kullanılan üçü üzerinde durulmuştur. Bu üç stil aşağıda kısaca yer almaktadır.

Komut Stili-Stil A

Öğretmen en üst seviyedeki kararları alır, öğrencinin rolü bunları takip etmek ve uygulamaktır. Öğrenciler açıklık, hızlı cevap, modele bağlılık, grup uyumu, bütünlük gibi amaçlara ulaşmayı öğrenirler (Mosston & Ashtworth, 1985). Stil A'nın kendine has amaçları; kesinlik, bütünlük, performansın doğruluğu,

grup içindeki birlik ruhu, geleneklerin aktarımı ve güvenlidir (Ashtworth, 1992). Komut stilinde, öğrenciler bir görevi öğretmenin komutuyla ve tarif ettiği gibi düzgün ve hızlı bir biçimde öğrenirler. Bu stilde, öğretmen hareket için komut işaretini verir ve öğrenciler verilen komuta göre hareket eder. Öğrenciler lideri yani öğretmeni takip eder (Garn & Byra, 2002). Dolayısıyla da, mekan, duruş, başlama zamanı, hız ve ritim, durma zamanı, süre ve aralık ile ilgili kararlar öğretmen tarafından verilir (Mosston & Ashtworth, 2000).

Bu stilin uygulandığı bir durumda bireyden gruba bir amaca ulaşmak için bir geçiş ve aktarım sürecinin oluştuğu gözlemlenebilir (Greenspan, 1992). Stil A'nın olumsuz yanı, uzun zaman diliminde bir grubun her hareketi ve davranışı üzerinde fiziksel ve bilişsel olarak mutlak kontrol sağlamayı gerektirmesidir (Gerney & Dort, 1992). Komut stilinde hedeflere ulaşılmadığında, bunun bir veya birkaç nedeni olabilir: Hareketlerin uygulanmasında sınıf eş zamanlı değildir. Öğretmen rahatsız edici komut sinyalleri veriyordur. Bir sinyalin sürekli tekrarı bazen sıkıntıya neden olabilir. Ayrıca aynı çalışmanın aşırı tekrarı sıkıntıya, yorgunluğa veya her ikisine birden neden olabilir. Bir veya iki öğrencinin zorluk çekmesinden dolayı bütün sınıfın hareketinin durdurulması, hareketin akışını keser ve sınıfın dikkatini bireylerin yetersizliğine çeker. Bütün bunların yanı sıra, öğretmen salonda sadece bir noktada duruyordur (Mosston & Ashtworth, 2000).

Alıştırma Stili

Stil B programın omurga kemiği gibidir. Birçok öğretmen bu stili kullanır, bir öğretmen bütün kariyerini, meslek hayatını bu stil üstüne kurabilir ve hem yaratıcı, hem yenilikçi hem de başarılı olabilir (Gerney & Dort, 1992). Bu stil Amerika'daki Beden Eğitimi öğretmenleri tarafından genellikle kullanılan en yaygın öğretim yöntemidir (Goldberger, 1992). Hemen hemen bütün hareket aktiviteleri; öğretmene aynı anda hareketin birçok parçasını götürebilme olanağı sağlayan görevlere ve istasyonlara bölünebilir. İyi tanımlanmış istasyonlar ve görevlerle, çocuklar öğrenmede büyük adımlar atabilirler (Goldberger & Gerney, 1990' dan aktaran; Gerney & Dort, 1992). Özel kararlar öğretmenden öğrenciye aktarılır. Öğretmen bireysel ve özel dönüt vermek için zamana sahipken, öğrencilerde bireysel pratik zamanı kazanırlar (Mosston & Ashtworth, 1985). Alıştırma stilinde, öğrenciler kendi istedikleri hızda çalışırlar ve öğretmen tarafından tasarlanmış görevleri kendi seçtikleri sırada tamamlarlar. Bu stilde genellikle ders istasyonlar etrafında organize edilir. Küçük bir grup öğrenci, verilen görevleri bir istasyonda tamamlarken öğretmen öğrencilere bireysel dönüt verir (Byra, 2000). Alıştırma stilinde, öğrenciler görevi yapmayı (uygulamayı) örneklendirildiği gibi bireysel ve özel olarak öğrenirler. Öğrenciler çalışırken, öğretmen

öğrencilerin performansları hakkında bireysel ve özel dönüt vermek için zaman ayırır. Bu stilde performansın hızı hakkındaki kararlar, yani öğrencilerin verilen denemeyi ne kadar hızlı yapacağı öğrenci tarafından belirlenir (Garn & Byra, 2002).

Alıştırma stili ve bu stilin elementleri bir çoklarına muhtemelen tanıdık gelebilir, çünkü bu stil Beden Eğitimi derslerinde en sık kullanılan spektrum öğretim stilidir (Garn & Byra, 2002).

Eşli Çalışma Stili

Bu stilde daha fazla karar (özel dönüt kararları) öğrencilere aktarılmıştır. Öğrenciler öğretmen tarafından sağlanan kriterleri kullanarak ikili eşler hâlinde çalışırlar ve gözlemeleme, dinleme, karşılaştırma, farklılıkları tespit etme, sonucuna varma ve sonuçları eşlerine aktarma gibi işlemleri gerçekleştirirler. Performanstan hemen sonra dönüt verme ve iş birlikçi davranış bu stilin değerleridir (Mosston & Ashtworth, 1985).

Öğretmenler 4. ve 5. sınıfa kadar erken bir seviyede, eşli çalışma stili bütünü şekilleri ile kullanabilirler. Eşli çalışma stili öğrencilere etkili bir şekilde göstermek uzun bir ders süresini işgal eder. Eşli çalışma stilinde öğrenciler; bir motor becerinin elementlerini, motor beceri performansının nasıl değerlendirildiğini veya analiz edildiğini, nasıl dönüt verildiğini veya bir eşten nasıl dönüt alındığını ve bir görev kağıdı üzerine bir eşin motor beceri performansının sonuçlarının nasıl kaydedildiğini öğrenmelidirler (Byra, 2004). Bunun yanı sıra resimler içeren bir kontrol listesi ve kriterler kağıdı dağıtmak, onlara uygulamada kendilerinden göstermeleri beklenen önemli özellikleri hatırlamada da yardımcı olur (Mohsen, 2003). Her bir kağıt resimler, diyagramlar, tanımlar içerebilir ve böylece gözlemci öğrenci, performansı gerçekleştiren öğrencinin, görevin her bir bölümünü düzgün bir şekilde ne zaman yapacağına karar verebilir (Demirhan, 2002).

Bazen ikiye bölünmüş öğretim olarak gönderme yapılan eşli çalışma stili, bir öğrenciyi "mini öğretmen" diğerini de öğrenen veya uygulayan olarak tayin eder. Öğretmen sınıf ortamını turlarken, sadece mini öğretmen konumundakilerle konuşarak uygulayıcı öğrencinin performansı hakkında bilgi almalı ve mini öğretmen konumundaki öğrenciye yardımcı olmalıdır. Bunu yaparken direkt olarak görevi gözlemleyen değil de "yapan" la konuşmak mini öğretmen konumundaki öğrencinin rolünü ve sorumluluklarını küçümsemek olacaktır (Donnelly, 2002).

Gözlemci gözlerken fiziksel olarak aktif olmadığı hâlde bilişsel olarak aktiftir. Gözlemci, eşli çalışma stili boyunca yapanın performansını gözlemleyip, kriterlerle performansı karşılaştırarak, performansın doğruluğu hakkında sonuçlara varır ve uygun dönüt vererek bir görevin öğrenim sürecini daha iyi anlar

(Jackson & Dorgo, 2002; Mosston & Ashworth, 1994; Sidentop, 1991'den aktaran; Ernst & Byra, 1998: 25).

Eşli çalışma öğretim stiline birçok değerli nitelik saptanmış olsa da, bu stil kusursuz değildir. Bunlardan birincisi ve en çok göze çarpanı, bir öğrencinin diğerine dönüt vermesinden dolayı pratik zaman öğrenci başına azalır. Bir öğrencinin diğer bir öğretim stiline normalde tamamlayacağı beceri pratiğinin sayısı, tam tamına 1,5 kat azalır. İkincisi, yanlış dönüt verme olasılığı yüksektir. Çünkü her bir öğrenci kendi eşine görevle ilgili özel dönüt vermekten sorumludur. Bu önemli bir konudur, çünkü yanlış dönüt bir öğrencinin beceriyi öğrenmesinde hiç dönüt vermemekten daha zararlı olabilir. Üçüncüsü, eşli çalışma öğretim stiline sosyal-duygusal doğası öğrenciler arasında çatışma olasılığını artırır. Dördüncüsü, öğrencilerin küçük konuşmalarla ilgilenmesi yani önlendeki görev dışında hiçbir şey hakkında karşılıklı konuşmalarını veya tersi olma ihtimali yüksektir. Öğretmen bu stili uyguladığında bu sorunlarla ilgilenmeli ve onları en az seviyeye indirmelidir (Ernst & Byra, 1998).

Araştırmanın genel amacını, öğretim stillerinin etkileri hakkında görüşler ortaya koymak ve bu alanda daha sonra yapılacak çalışmalara ışık tutmak oluşturmaktadır. Öğretme-öğrenme sürecinde, öğretim stillerinin etkilerini belirleyebilmek, geliştirilecek program ve yapılacak planlama çalışmalarına katkı sağlayabilecektir. Ülkemizde yapılan bu çalışmanın diğer çalışmalarla karşılaştırılması önem arz etmektedir.

MATERYAL ve METOT

Araştırma deneysel yöntem niteliğinde bir çalışmadır. Araştırmada; tam deneysel desen kapsamına giren “Ön Test- Son Test Kontrol Gruplu Desen”den faydalanılmıştır. Bu çalışmada deney ve kontrol grubu belirlenirken, araştırmanın yapıldığı okuldaki 6. sınıfların, okul yönetimi tarafından oluşturulmuş olan dört şubesinden ikisi üzerinde durulmuştur (6/C, 6/B). Bu iki şubede öğrenim gören öğrencilerin yaşları, cinsiyetleri, ailelerinin ekonomik seviyeleri, okuldaki durumları, diğer derslerden almış oldukları başarı ortalamaları araştırılmış, aynı zamanda okulun rehberlik servisinin 2004-2005 Öğretim Yılı Güz Dönemi yapmış olduğu ve okuldaki bütün öğretmenlerin derslerine girdikleri sınıflardaki öğrencilerin her birisi için ayrı ayrı doldurdukları “Sınıf Gözlem Raporları” verileri değerlendirilmiş, her iki şubedeki öğrencilerin arasında sözel, sosyal, mantıksal, görsel, işitsel, müziksel, doğa ve bedensel yetenek ve başarıları ile yukarıda sayılan kriterler bakımından anlamlı farklılıkların olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma Grubu

Bu araştırma 2004-2005 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Döneminde Ankara'nın şehir merkezinde Mamak İlçesi sınırları içinde bulunan Demirlibağçe (Ata) İlköğretim Okulu 6.(Altıncı) sınıfının, iki şubesinde (6/C, 6/B) öğrenim gören toplam 37 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Genel kural olarak korelasyon çalışmalarında en az 30 kişinin, deneysel araştırmalarda her grupta en az 15 birimin bulunması istenir (Bailey,1987; Borg, & Gall, 1989; Miller, 1991'den aktaran Balcı, 2004).

Araştırma okulunun seçiminde; T.C. MEB'e bağlı bir devlet okulu olması, okulun, 6. sınıf şubelerinin öğrenci mevcutlarının araştırma için ve eğitim-öğretim faaliyetleri için ideal olması (en fazla 24), okul ders programında her sınıfın (6. sınıflar dahil), Beden Eğitimi dersini tek şube olarak işleyecek olması etkili olmuştur. Araştırma kapsamındaki 6. sınıfların Beden Eğitimi ders saatleri aşağıda verilmiştir:

Pazartesi	: 8.00-8.40, 8.50- 9.30 (6/C),
Pazartesi	: 11.20-12.00, 12.10-12.50(6/B),
Salı	: 8.00-8.40, 8.50- 9.30 (6/A),
Perşembe	: 11.20-12.00, 12.10-12.50(6/D),

Araştırmanın yapılacağı okula karar verilirken, okul yönetimi ve Beden Eğitimi öğretmeni ile görüşülmüş, gerekli resmî izinlerin de alınması ile araştırma uygulamalarının yapılabileceği konusunda görüş birliğine varılmıştır.

Araştırmada gruplara uygulanan ön ve son testlerin bizzat araştırmacı tarafından yapılması ve her iki gruba aynı öğretim elemanının öğretim yapması dış geçerliliği kuvvetlendiren bir süreç olmuştur. Araştırmanın başından sonuna araştırma sonuçlarını etkileyecek sayıda bir denek kaybı olmaması, öğrencilerin derslere olan devamı da iç geçerliliği olumlu etkilemiştir.

Ders Planlarının ve Hazırlıklarının Pilot Uygulamaları

Araştırmada deney grubunda uygulanan “Eşli Çalışma Stili” kapsamında, derslerde işlenen ünite konularına yönelik bilgilerin yer aldığı şekilli ve açıklamalı (yazılı) çalışma kartları (yaprakları) hazırlanmıştır.

T.C. MEB İlköğretim Okulu Ders Programları Beden Eğitimi Programı(6-7-8) Kitabı'nda yer alan, voleybol (parmak pas-manşet pas), aletli jimnastik (öne takla), atletizm (gülle atma) ünitelerini kapsayan çalışma kartları; yine bu kitapta belirtilen amaçlar ve davranışlar doğrultusunda, konularla ilgili öğretim kaynaklarından faydalanılarak ve ünitelerle ilgili uzman kişilerin (üniversite öğretim üyelerinin) görüşleri alınarak hazırlanmıştır (Yukarıda bahsedilen ünite ve konularının seçiminde; deney ve kontrol gruplarının

bu ünite konularında araştırma öncesi bir öğretim almamış olmaları; ünite konularının toplu takım oyunları, jimnastik ve atletizm sporlarını temsil etmesi; voleybolun alıştırmaya ünitesi olarak güreş, hentbol ve futbola nazaran kızılı erkekli işlenebilme özelliğinin olması gibi hususlar da dikkate alınmıştır.

Hazırlanan çalışma kartları ve eşli çalışma stili ön (pilot) uygulamaları; araştırmacı tarafından, asıl uygulamanın yapıldığı okulda, çalışma kapsamında olmayan 6. sınıf (6/D) öğrencileri üzerinde, Beden Eğitimi derslerinde, eşli çalışma stili ilkeleri doğrultusunda uygulanmıştır.

Bu uygulama ile; çalışma kartlarının öğrenciler tarafından anlaşılabilirlik durumu, uygulanabilirlikleri ve çıkabilecek aksaklıklarla ilgili fikir edinebilmek amaçlanmıştır. Öğrencilerin çalışma kartlarını anlayabilme, kullanabilme ve adaptasyon seviyeleri gözlemlenmiştir. Ayrıca araştırmacı da kendi davranışları ve uygulaması gerekenler ile ilgili dönütler alabilmiştir. Böylece öğrencilerden elde edilen dönütler sayesinde çalışma kartlarına son şekilleri verilmiştir. Bu uygulama 2004-2005 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Dönemi ikinci haftasından itibaren, hazırlanan bütün çalışma kartları için asıl uygulamanın iki hafta öncesinden başlayarak birbirini takip etmiş ve 14 hafta devam etmiştir. Böylece ön (pilot) uygulama grubunu oluşturan öğrencilerin çalışma kartlarını verimli kullanımları ile eşli çalışma stiline adaptasyon sağlanmalarının daha yüksek seviyede olacağı varsayılmış; eşli çalışma stili uygulamaları ile çalışma kartlarının ön (pilot) uygulamalarına yönelik daha sağlıklı dönütlerin alınabileceği düşünülmüştür. Ön (pilot) uygulamaların yapıldığı sınıf mevcudu 24 öğrenciden oluşmaktadır.

Kontrol grubu ders planlarının ön (pilot) uygulamaları ise yine aynı okulda bulunan ve araştırma kapsamında bulunmayan 6/A sınıfında gerçekleştirilmiştir. Kontrol grubu ön (pilot) uygulamaları da deney grubu ön (pilot) uygulamaları gibi aynı hafta başlamış, 14 hafta devam ettirilmiştir. Kontrol grubu ön (pilot) uygulamalarının yapıldığı sınıf mevcudu 24 öğrenciden oluşmaktadır. Kontrol grubu ön (pilot) uygulamalarının yapıldığı sınıf öğrencilerinin dersin işleniş şekline adaptasyonları zaman almamıştır. İlk dersten itibaren yabancılık çekmedikleri gözlemlenmiştir. Kontrol grubu öğrencilerinin karşılaştıkları ve anlamaya çalıştıkları, yabancılık çektikleri tek husus, ünite konularını oluşturan öne takla ve özellikle gülle atma teknik becerisi olmuştur.

Yapılan ön (pilot) uygulamalar ile; çıkabilecek aksaklıklar, hatalar görülmeye çalışılmış ve öğretmenin derslerde sergilemesi gereken davranışları ile ilgili tecrübe edinmesi amaçlanmıştır. Ön ve asıl uygulamalar okulun spor salonlarında gerçekleştirilmiştir.

Ünite konularının ön (pilot) uygulamaları, müfredat programında da yer alan işleniş süreleri ve çalışmanın kapsamı göz önüne alınarak en fazla beş, en az dört hafta sürdürülmüştür. Yine uygulamalar doğrultusunda çalışma kartlarında küçük düzeltmelere gidilmiştir.

Pilot çalışmanın uygulandığı 6/D sınıfının 1 haftası, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı nedeniyle gerçekleştirilememiştir. Ön (pilot) uygulamaların gerçekleştirildiği sınıflarda da kamera çekimlerinin ön ve son testleri yapılmıştır.

Asıl Uygulama

Araştırma, 2004-2005 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Dönemi Şubat ayı son haftasından itibaren, haftada iki saat (40+40 dakika) olan Beden Eğitimi derslerinde 14 hafta süresince gerçekleştirilmiştir. Araştırma süresince, herhangi bir durumdan dolayı veya resmî tatil nedeni ile bir aksama gerçekleşmemiştir.

Asıl uygulamanın ilk ünitesi olarak alınan voleybol ünitesi kapsamında parmak pas ve manşet pasın öğretilmesi için beş haftalık bir süre ayrılmış ve bu süre içinde asıl uygulama grubu öğrencilerinin de, eşli çalışma stili uygulamalarını kavramaları, öğrenmeleri, çalışma yapraklarını verimli kullanmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Bu durumun, başarı testleri açısından göz önüne alınması gereken bir durum olduğu düşünülmüştür. Bundan dolayı deney grubu öğrencilerinin, dersin işleniş biçimini öğrenmeleri için geçirilen bu süreçte, deney ve kontrol grubu arasında çıkabilecek bir farklılığın öğretim stillerinden kaynaklanamayacağı gerekçesi ile voleybol ünitesi ile ilgili başarı testlerini oluşturacak kamera kayıtları yapılmamıştır.

Çalışmanın güvenilirliği ve geçerliliği bakımından, ön uygulamalarda dahil olmak üzere, hem deney grubunda hem de kontrol grubunda dersler aynı öğretim elemanı tarafından yürütülmüştür.

Araştırmanın gerçekleştiği süre içinde deney ve kontrol gruplarını oluşturan öğrencilerin Beden Eğitimi derslerine katılım durumları (devamsızlık durumları) kaydedilmiştir.

Voleybol ünitesi hariç diğer ünitelerin başında ve sonunda, ön test ve son test değerlendirmeleri için kamera çekimleri gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarının ön ve son testler için yapılan kamera çekimlerinin her biri yaklaşık 10-15'er dakikalık süre içerisinde gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarının her ikisinde de öne takla ve gülle atma öğretiminin ilk haftasının ilk dersinde yoklama ve ısınmanın ardından (8-10 dakika) öğrencilerin salonun ortasında daire şeklinde toplanmaları sağlanmıştır. Dersin öğretmeni, öğrencilerin oluşturduğu dairenin ortasında hareketin nasıl yapılması gerektiği ile ilgili açıklamalarda bulunmuş ve hareketin yapılışını uygulayarak göstermiştir. Bu uygulama 5-10 dakikalık

bir sürede gerçekleşmiştir. Daha sonra öne takla veya gülle atma becerisinin ön testleri için sınıf yoklama çizelgesindeki sıralarına göre öğrencilerin her birinin öne takla hareketini yapmaları sağlanarak kamera çekimi gerçekleştirilmiştir. Ön-test kamera çekimleri esnasında öğrenciler salon kenarında bulunan oturma yerlerinde beklemişlerdir. Sırası gelen öğrenci salonun ortasında bulunan jimnastik minderinde öne takla veya belirlenen bölgede gülle atma hareketini yapmaya çalışmıştır. Her öğrenciye üç hak verilmiş, isteyen öğrenci hareketi iki veya üç kez tekrar edebilmiştir. Son test kamera çekimleri de ünite işleniş sürelerinin son derslerinde son 15-20 dakikasında, ön test kamera çekimleri düzeni içinde gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada elde edilen veriler, derslerde işlenen konulardaki öğrenci performansını belirleyebilmek için başarı dereceleme ölçekleri aracılığı ile toplanmıştır. Başarı dereceleme ölçeklerinin geliştirilme aşamaları ve öğrenci performanslarının kamera kayıt düzenekleri de aşağıda verilmiştir.

Başarı Dereceleme Ölçekleri

Bu araştırmada kullanılan dereceleme ölçekleri, hareketlerin içeriğini aşama aşama veren ve puanlanabilen puanlı ölçekler şeklinde açıklanmıştır. Davranışa verilecek puanlar ise tanımlı ölçeklerde olduğu gibi tanımlanmış düzeye göre belirlenmiş derecelerle belirlenmiştir.

Dereceleme ölçekleri, ünite konuları kapsamındaki konuların yani öne takla ve gülle atma hareket becerilerinin içerik analizleri yapılarak hazırlanmıştır. Konularla ilgili literatürün incelenmesinin yanı sıra, dereceleme ölçeklerinde bulunan ve hareketlerin aşamalarını belirten davranışların uygunluğu, beş deneyimli Beden Eğitimi öğretmenin görüşlerine sunulmuştur. Böylece ölçeklerdeki ifadelerin açıklığı, anlaşılabilirliği, doğruluğu

ve sadeliği hakkında düşünceleri alınmıştır. Aynı zamanda öğretmenlere araştırmanın ön (pilot) uygulamalarının yapıldığı sınıflardan 6/A nın öne takla ve gülle atma son testleri izlettirilerek dereceleme ölçekleri ile öğrencilerin değerlendirilmeleri istenmiş, böylece dereceleme ölçeklerinin kullanılabilirliği hakkında da öğretmenlerin bilgilerine başvurulmuştur. Öğretmenlerin 24 öğrencinin kayıtlarını izleyerek vermiş oldukları puanların arasındaki güvenilirliğine, varyans analizinden faydalanılarak bakılmıştır. Bu çalışma sonucu sınıfıçi güvenilirlik katsayısı $R_1 = 0,87$ olarak belirlenmiştir.

Sınıfıçi güvenilirlik katsayısı (R_1) bulunurken, tekrarlı ölçümlerde varyans analizinden faydalanılır. Önce verilere, tekrarlı ölçümlerde varyans analizi uygulanır ve varyans analizi Tablosundaki değerler yardımıyla sınıf içi güvenilirlik bulunur (Alpar, 1998). Veri sayısının az olması hâllerinde kullanılabilecek bir korelasyon katsayısı, sıra farkları korelasyon katsayısıdır. Adına “Sperman’ın sıra farkları korelasyon katsayısı” da denir (Baykul, 1999).

Dereceleme ölçekleri içeriğindeki her davranış için, 10 puan verilecek şekilde hazırlanmıştır. Gözlemlenemeyen davranışa 0, çok zayıf gözlemlenebilen davranışa 1-2, zayıf nitelikte gözlemlenen davranışa 3-4, orta nitelikteki davranışa 5-6, iyi nitelikte gözlemlenen davranışa 7-8 ve çok iyi davranışa 9-10 puan karşılık gelmektedir. Öne takla dereceleme ölçeğinden alınabilecek en yüksek toplam puan 60, en düşük puan 0; gülle atma dereceleme ölçeğinden alınabilecek en yüksek toplam puan 80, en düşük puan ise yine 0’dır. Geliştirilen ölçeklerinden öne takla (yuvarlanma) dereceleme ölçeği aşağıda görülmektedir.

ÖNE TAKLA (YUVARLANMA) BECERİSİ DERECELEME ÖLÇEĞİ	
Sınıf	:
Öğrenci No	:
Gözlemci	:
Açıklama	:Aşağıda öne basit takla tekniğinin aşamaları uygulanması gereken davranışlar bakımından sırası ile verilmiştir. Aşağıda yer alan davranışların (motor beceri kısımları) her birini öğrencide; Gözlemleyemedi iseniz (0), çok zayıf nitelikte gözledi iseniz (1-2), zayıf nitelikte gözledi iseniz (3-4), orta nitelikte gözledi iseniz (5-6), iyi nitelikte gözledi iseniz (7-8), çok iyi nitelikte gözledi iseniz (9-10) puanlarından birini işaretleyiniz.

Gözlenecek Davranışlar										
Eller önde birbirinden omuz genişliğinde açık avuç içleri mindere değecek şekilde parmaklar kapalı ileriye doğru mindere koyma										
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Başı göğse doğru çekerek, kollarının arasına alma										
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Bacaklar yeri iterken kalçayı kaldırma										
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Vücut ağırlığını verecek şekilde kollara dayanma, başı temas ettirmeden enseyi ve omuzları mindere koyma										
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Bacakları karına çekme ve sırt üzerinde öne yuvarlanma										
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ellere dayanmadan, kolları öne uzatarak ayağa kalkma										
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Toplam Puan										

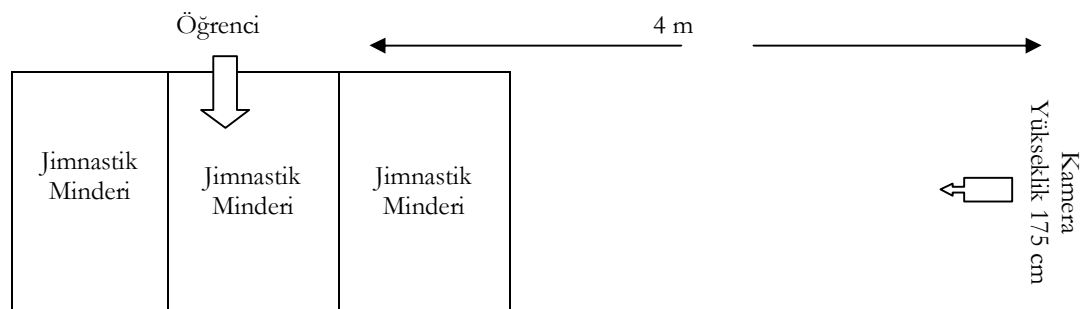
Deney ve kontrol gruplarının ünite konuları ile ilgili motor beceri seviyelerini belirleyebilmek için gerçekleştirilen kamera kayıtları, gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra MEB'e bağlı okullarda görev yapan ve en az 15 yıllık meslekî tecrübeye sahip beş Beden Eğitimi öğretmenine seyrettirilerek, Ek 7'de verilen dereceleme ölçeklerindeki kriterlere göre öğrencilerin her birinin değerlendirilmesi sağlanmıştır. Her bir öğretmen birbirlerinden bağımsız olarak farklı zamanlarda kendilerine verilen dereceleme ölçeklerine, öğrencilerin her biri için puanlamada bulunmuşlardır. Öğretmenlere deney ve kontrol grupları ile ilgili bilgi verilmemiştir. Öğretmenler ön test ve son test değerlerini oluşturacak kayıtlara ayrı ayrı puanlamada bulunmuşlardır. Öğretmenler önce, gruplara ünite konularına yönelik öğretim uygulanmadan önce yapılan kayıtları seyrederek puanlamada bulunmuş, daha sonra 4-5 haftalık öğretimden geçtikten sonraki kayıtlara puanlama yapmışlardır. Öğretmenlere ön ve son testler ile ilgili de bilgi verilmemiştir. Öğretmenler CD'lere aktarılmış kayıtları, Datron Aero (CXF/CXN/CXM) Marka 15 inç görüntü paneline sahip diz üstü bilgisayarda CyberLink Power DVD 5 EX yürütücü yazılımında seyretmişlerdir. Öğretmenler puanlama sırasında kayıtları istedikleri kadar tekrar ettirmişler, istedikleri öğrencileri yavaşlatılmış bir

şekilde aşama aşama (Kare-kare) seyredilmişlerdir. Her bir öğretmenin kayıtları seyrederek deney ve kontrol gruplarının öne takla ve gülle atma motor becerilerinin ön ve son test başarı puanlarını vermeleri yaklaşık 60-90 dakikalık sürelerde gerçekleşmiştir. Her bir öğrencinin beceriyi uygulama düzeyleri için 5 öğretmen tarafından verilen puanlardan en yüksek ve en düşük puan değerlendirmeye alınmamış, geriye kalan puanlar toplanarak 3'e bölünmüş ve öğrencinin beceri puanı belirlenmiştir. Öne takla beş, gülle atma dört hafta işlenmiştir. Bu ünitelerin işleniş süreleri içerisinde en az üç hafta derse devam etmiş öğrenciler değerlendirmeye alınmıştır.

Kamera Kayıtları

Öğrencilerin derslerde işlenen ünite konularını uygulayabilme (motor beceri) düzeylerinin ve öğrenme seviyelerinin tespiti için, ünite konularının öğretimine başlamadan önce ve ünite konularının öğretim süreleri tamamlandıktan sonra kamera kayıtları yapılmıştır. Bu kayıtlar DCR TRY 460 E Sony marka kamerayla gerçekleştirilmiştir. Kayıtlar beceriyi gerçekleştiren öğrencinin yan ve ön cephesinden olmak üzere iki değişik açıdan gerçekleştirilmiştir. Yapılan kayıtların düzeneklerinden örnekler aşağıdaki şekillerde ve figürlerde görülmektedir.

Şekil 1. Öne takla yan cephe kamera kayıt düzeni

Resim 1

Resim 2

Tablo 1. Kontrol grubunun öne takla becerisine yönelik ön test-son test başarı puan ortalamaları

Öğrenci Sınıf No ve Cinsiyet (Erkek/E - Kız/K)	Kontrol Grubu Başarı Puanları			
	Ön Test Başarı Puanları		Son Test Başarı Puanları	
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss
1- 245/ E	10.40	1.14	42.80	2.58
2- 300/ K	4.60	.54	42.60	2.30
3- 358/ K	4.20	.83	3.20	.83
4- 367/ K	22.80	1.92	40.00	1.58
5- 382/ K	24.80	1.30	52.20	1.92
6- 392/ K	1.20	.44	1.00	0
7- 421/E	17.40	1.14	33.00	2.44
8- 437/E	18.40	1.14	43.40	2.07
9- 441/E	14.40	1.89	49.20	1.92
10- 454/K	1.00	0	1.00	0
11- 535/E	15.40	1.14	45.80	1.30
12- 538/K	1.00	0.00	33.20	1.30
13- 539/K	1.20	.44	32.00	1.87
14- 572/K	0	0	33.40	1.14
15- 579/K	14.00	.70	50.20	1.30
16- 751/E	23.80	.83	44.60	1.67
17- 809/E	16.80	1.48	41.00	1.58
Genel Aritmetik Ortalama (\bar{X})	11.25	8.88	33.44	17.59

BULGULAR

Kontrol Grubuna İlişkin Bulgular

Öne Takla Ön Test ve Son Test Başarı Puanlarına İlişkin Bulgular

Kontrol grubu öğrencilerinin Beden Eğitimi dersi aletli jimnastik ünitesi öne yuvarlanma (takla) becerisine yönelik ön test ve son test başarı puanlarının aritmetik ortalamaları Tablo 1'de verilmiştir.

60 toplam puan üzerinden yapılan değerlendirme sonuçlarına göre, kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin, öne takla becerisi ön test başarı puanlarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında, beş deneyimli öğretmenin vermiş olduğu puanlar ortalamasına göre öğrencilerin öne taklayı uygulayabilme beceri seviyelerinin düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Kontrol grubu genel aritmetik ortalaması ise $\bar{X} = 11.25$ düzeyinde gerçekleşmiştir. Kontrol grubunu oluşturan öğrenciler arasında en

düşük başarı puanı $\bar{X} = 0.00$, en yüksek başarı puanı ise $\bar{X} = 24.80$ olarak gerçekleşmiştir. Bu duruma göre kontrol grubu öğrencilerinin, özellikle kız öğrencilerin, öne takla becerisi hazır bulunuluk düzeylerinin oldukça düşük seviyede olduğu söylenebilir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi, derslerin komut ve alıştırma stilleri ile işlendiği kontrol grubu öğrencilerinin öne takla becerisi son test başarı puanlarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin tümünün genel aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 33.44$ seviyesinde olduğu görülmektedir. Kontrol grubu öğrencilerinde en düşük son test puanı $\bar{X} = 1.00$, en yüksek ise $\bar{X} = 52.20$ düzeyindedir. Bu değerlere göre kontrol grubunda 3.-6.-10. sıradaki kız öğrencilerin başarı puanlarının çok düşük olduğu ve beş haftalık öğretimden önce yapılmış olan ön test puanlarında hiçbir değişim olmadığı anlaşılmaktadır. Fakat Tablo 1'de 6. sırada yer alan, 392 no'lu kız öğrenci öne taklanın işlendiği beş haftanın iki haftasına

katılmamıştır. Kontrol grubunda uygulanan komut ve alıştırmaya stilleri uygulamalarının öne takla becerisini uygulayabilme bakımından bu, düşük yetenekli üç kız öğrenci üzerinde hiçbir etkisinin olmadığı söylenebilir. Bu durum kontrol grubu son test genel aritmetik ortalamasına da yansımakta ve ortalamayı olumsuz yönde etkilemektedir. Buna rağmen ön testte düşük başarı gösteren 2.-12.-13. ve hatta 14. sıradaki kız öğrencilerin, öne taklayı uygulayabilme başarı puanlarında önemli bir artış gözlenmektedir.

Deney Grubuna İlişkin Bulgular

Öne Takla Ön Test ve Son Test Başarı Puanlarına İlişkin Bulgular

Deney grubu öğrencilerinin Beden Eğitimi dersi aletli jimnastik ünitesi öne yuvarlanma(takla) becerisine yönelik ön test ve son test başarı puanlarının aritmetik ortalamaları Tablo 2'de verilmiştir.

60 toplam puan üzerinden yapılan değerlendirme sonuçlarına göre, deney grubunu oluşturan öğrencilerin, öne takla becerisi ön test başarı puanlarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında, beş deneyimli öğretmenin vermiş olduğu puanlar ortalamasına göre öğrencilerin öne taklayı uygulayabilme beceri seviyelerinin düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Deney grubu genel aritmetik ortalaması ise $\bar{X} = 14.18$ düzeyinde gerçekleşmiştir. Deney grubunu oluşturan öğrenciler arasında öne taklanın hiçbir aşamasını uygulayamayan üç kız

öğrenci bulunmaktadır. En yüksek başarı puanı ise $\bar{X} = 27.80$ olarak gerçekleşmiştir. Bu duruma göre deney grubu öğrencilerinin öne takla becerisi hazır bulunuşluk düzeylerinin oldukça düşük seviyede olduğu söylenebilir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi, derslerin eşli çalışma stili ile işlendiği deney grubu öğrencilerinin öne takla becerisi son test başarı puanlarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin tümünün genel aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 37.41$ seviyesinde olduğu görülmektedir. Deney grubu öğrencileri arasında en düşük son test başarı puanı $\bar{X} = 17.20$, en yüksek puanı ise $\bar{X} = 48.00$ düzeyinde gerçekleşmiştir. 1., 3. ve 11. sırada yer alan ve hareketin hiçbir aşamasını uygulayamayan kız öğrencilerin, son test başarı puan ortalamalarının sırasıyla $\bar{X} = 17.20-33.30-37.40$ olarak çok olumlu bir şekilde gerçekleştiği görülmektedir.

Öne Takla Becerisinin Öğretilmesi İçin Gerçekleştirilen 5 Haftalık Deneysel İşlemin Etkisini Test Etmek Amacıyla Tek Faktör Üzerinde Tekrarlanmış Ölçümler İçin İki Faktörlü ANOVA Analizine İlişkin Bulgular

Deney ve kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin öne takla becerisi puan toplamalarının gruplara, ölçümlere ve bunların ortak etkisine göre değişip değişmediğine ait bulgular Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 2. Deney grubunun öne takla becerisine yönelik ön test-son test başarı puan ortalamaları

Öğrenci Sınıf No ve Cinsiyet (Erkek/E - Kız/K)	Deney Grubu Başarı Puanları			
	Ön Test Başarı Puanları		Son Test Başarı Puanları	
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss
1 K	0	0	17.20	1.48
2 K	18.00	.70	24.80	1.92
3 K	18.80	1.30	42.80	1.30
4 K	0	0	33.00	1.58
5 E	25.60	1.51	41.20	1.30
6 E	19.20	.83	37.20	1.30
7 E	24.60	1.14	47.20	1.48
8 E	4.80	.83	37.00	1.58
9 K	21.40	1.14	37.20	.83
10 E	27.80	1.92	44.00	1.58
11 K	3.40	.54	32.60	1.14
12 K	0	0	37.40	1.14
13 K	12.40	1.14	37.00	1.58
14 E	12.80	1.30	40.00	1.58
15 E	22.60	1.67	48.00	2.23
16 E	12.60	.89	41.00	1.58
17 K	15.40	1.14	39.00	1.58
18 E	16.00	.70	36.80	1.92
Genel Aritmetik Ortalama (\bar{X})	14.18	9.16	37.41	7.38

Tablo 3. Kontrol ve deney grupları öne takla becerisi ön test-son test başarı puanlarına yönelik tekrarlı ölçümler için iki faktörlü anova analizi sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p	Eta-Kare
Gruplar Arası	6961.694	34				
Grup (D/K)	207.769	1	207.769	1.015	.321	.030
Hata	6753.925	33	204.664			
Gruplar İçi	10836.173	35				
Ölçüm(Ön-Son)	9014.365	1	9014.365	163.705	.000*	.832
Grup*Ölçüm	4.674	1	4.674	.085	.773	.003
Hata	1817.134	33	55.065			
Toplam	17797.867	69				

Tablo 3 incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun, öne takla(yuvarlanma) becerisinin öğretilmesi için geçirilen beş haftalık deney süreci öncesi ve deney süreci sonrası, ön test ve son test toplam başarı puanları arasında anlamlı bir fark yoktur [$F_{(1; 33)}=1.015$ $p>.05$]. Elde edilen bu bulgu, deney ve kontrol gruplarını oluşturan öğrencilerin, başarı puanlarının ölçüm ayrımı (deney öncesi ve sonrası) yapmaksızın farklılaşmadığını göstermektedir.

Deney ve kontrol gruplarının öne takla başarı puanları ortalamaları grup ayrımı yapılmaksızın karşılaştırıldığında, ön test ile son test başarı puanları ortalamaları uygulanan öğretim stiline bağlı olarak farklılaşmaktadır [$F_{(1;33)}=163.705$, $p<.05$]. Ortaya çıkan bu fark % 83.2 oranında uygulanan stillerinden kaynaklanmaktadır, denilebilir.

Tablo 3'de görüldüğü gibi, farklı işlem gruplarında olma ile farklı zamanlardaki ölçümü gösteren faktörlerin, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test ve son test başarı puanları farkı üzerindeki ortak etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur [$F_{(1;33)}=.085$ $p>.05$]. Sonuç olarak eşli çalışma stili ile yapılan öğretimin, komut ve alıştırma stillerine dayalı olarak yapılan öğretime göre, öğrencilerin öne taklayı

uygulayabilme beceri düzeylerini artırmada herhangi bir fark yaratmadığı söylenebilir.

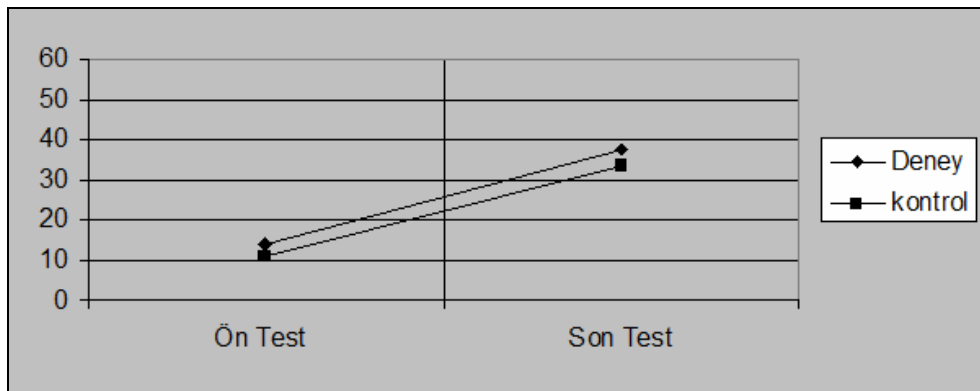
Grup ve ölçüm eksenli puanlardaki değişime grafik 1'de verilmiştir.

Gülle Atma Becerisine Yönelik Bulgular

Kontrol Grubuna İlişkin Bulgular

Kontrol grubu öğrencilerinin Beden Eğitimi dersi atmalar ünitesi gülle atma becerisine yönelik ön test ve son test başarı puanlarının aritmetik ortalamaları Tablo 4'de verilmiştir.

80 toplam puan üzerinden yapılan değerlendirme sonuçlarına göre, kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin, gülle atma becerisi ön test başarı puanlarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin gülle atmaya uygulayabilme beceri seviyelerinin birbirine yakın düzeyde olduğu görülmektedir. Kontrol grubu ön test genel aritmetik ortalaması ise $\bar{X}=4.80$ düzeyinde gerçekleşmiştir. En yüksek başarı ön test puanı ise $\bar{X}=10.00$ olarak değerlendirilmiştir. Bu duruma göre kontrol grubu öğrencilerinin gülle atma becerisi hazır bulunuşluk düzeylerinin yok denecek seviyede olduğu söylenebilir.

Grafik 1. Grup ve ölçüm eksenli puanlarındaki değişmeye ait çizgi grafikleri (öne takla).

Tablo 4. Kontrol grubunun gülle atma becerisine yönelik ön test-son test başarı puan ortalamaları

Öğrenci Sınıf No ve Cinsiyet (Erkek/E - Kız/K)	Kontrol Grubu Başarı Puanları			
	Ön Test Başarı Puanları		Son Test Başarı Puanları	
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss
1-245/ E	1.80	.83	20.00	1.58
2-300/ K	3.00	.70	29.40	2.07
3-358/ K	1.80	.83	25.20	1.48
4-367/ K	1.60	.54	20.60	1.14
5-382/ K	7.60	1.14	30.00	1.58
6-421/ E	7.60	1.14	19.60	1.14
7-437/ E	6.60	1.14	31.00	1.58
8-441/ E	7.20	.83	21.60	1.14
9-454/ K	4.20	.83	22.60	1.14
10-535/ E	8.00	1.00	24.40	1.14
11-538/ K	1.60	.54	20.00	1.58
12-539/ K	6.20	.83	30.00	1.58
13-572/ K	3.60	.54	20.00	1.58
14-579/ K	10.00	1.58	32.80	.83
15-751/ E	3.00	.70	24.20	1.92
16-809/ E	3.00	.70	39.00	1.58
17				
18				
Genel Aritmetik Ortalama (\bar{X})	4.80	2,75	25.65	5.75

Tablo 4'de görüldüğü gibi, derslerin komut ve alıştırmaya stilleri ile işlendiği kontrol grubu öğrencilerinin gülle atma becerisi son test başarı puanlarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin tümünün genel aritmetik ortalamasının $\bar{X}=25.65$ seviyesinde olduğu görülmektedir. Kontrol grubu öğrencilerinde en düşük son test puanı $\bar{X}=19.60$, en yüksek puan ise $\bar{X}=39.00$ düzeyinde belirlenmiştir. Kontrol grubu

gülle atma ön test ve son test başarı puanları öğrencilerin cinsiyetleri bakımından dengeli bir dağılım göstermektedir.

Deney Grubuna İlişkin Bulgular

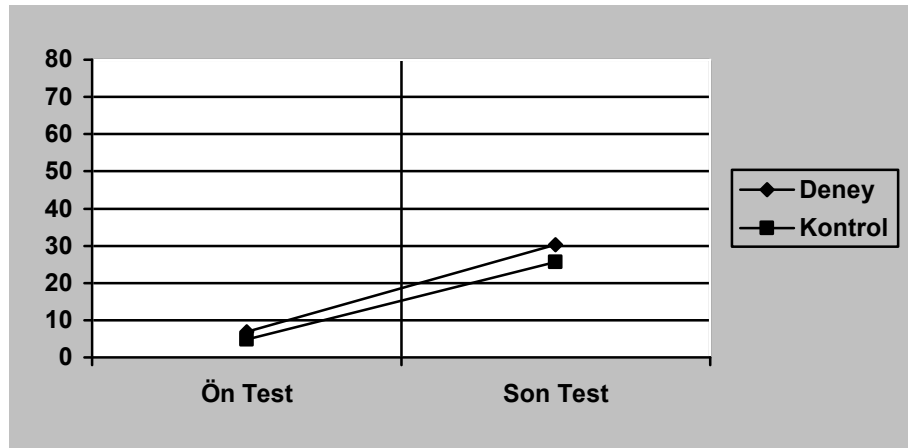
Deney grubu öğrencilerinin Beden Eğitimi dersi atmalar ünitesi gülle atma becerisine yönelik ön test ve son test başarı puanlarının aritmetik ortalamaları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Deney grubunun gülle atma becerisine yönelik ön test-son test başarı puan ortalamaları

Öğrenci Sınıf No ve Cinsiyet (Erkek/E - Kız/K)	Deney Grubu Başarı Puanları			
	Ön Test Başarı Puanları		Son Test Başarı Puanları	
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss
1-277/ K	3.40	1.14	29.60	1.14
2-294/ K	5.80	1.30	39.00	1.58
3-307/ K	9.00	1.58	37.00	1.58
4-368/ E	9.00	1.58	19.60	1.14
5-370/ E	9.40	1.14	31.00	1.58
6-375/ E	8.60	1.14	42.00	1.58
7-406/ E	9.80	1.30	39.60	1.14
8-420/ K	11.80	1.30	31.20	1.64
9-422/ E	6.00	1.58	48.00	1.58
10-467/ K	5.40	1.14	14.40	1.14
11-541/ K	4.00	.70	29.00	1.58
12-603/ K	7.60	1.14	27.40	2.07
13-609/ E	8.60	1.14	30.00	1.58
14-627/ E	3.80	.83	29.20	1.30
15-638/ E	7.60	1.14	14.60	1.14
16-788/ K	7.20	.83	29.40	1.14
17-789/ E	0	0	24.60	1.14
18				
Genel Aritmetik Ortalama (\bar{X})	6.88	2.92	30.32	9.07

Tablo 6. Kontrol ve deney grupları gülle atma becerisi ön test-son test başarı puanlarına yönelik tekrarlı ölçümler için iki faktörlü anova analizi sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p	Eta-Kare
Gruplar Arası	1366.587	32				
Grup (D/K)	188.428	1	188.428	4.958	.033*	.138
Hata	1178.159	31	38.005			
Gruplar İçi	9001.641	32				
Ölçüm(Ön-Son)	8086.764	1	8086.764	282.601	.000*	.901
Grup*Ölçüm	27.796	1	27.796	.971	.332	.030
Hata	887.081	31	28.616			
Toplam	10368.228	66				

Grafik 2. Grup ve ölçüm eksenli puanlarındaki değişmeye ait çizgi grafikleri (gülle atma becerisi).

80 toplam puan üzerinden yapılan değerlendirme sonuçlarına göre, deney grubunu oluşturan öğrencilerin, gülle atma becerisi ön test başarı puanlarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin gülle atma hareketini uygulayabilme beceri seviyelerinin birbirine yakın düzeyde olduğu görülmektedir. Deney grubu ön test genel aritmetik ortalaması ise $\bar{X} = 6.88$ düzeyinde gerçekleşmiştir. Deney grubunu oluşturan öğrenciler arasında hiç puan alamayan erkek öğrenci bulunmaktadır. En yüksek başarı puanı ise $\bar{X} = 11.80$ olarak bir kız öğrenci tarafından alınmıştır. Bu duruma göre deney grubu öğrencilerinin gülle atma becerisi hazır bulunmuşluk düzeylerinin çok düşük seviyede olduğu söylenebilir.

Tablo 5'de görüldüğü gibi, derslerin eşli çalışma stili ile işlendiği deney grubu öğrencilerinin gülle atma becerisi son test başarı puanlarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin tümünün genel aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 30.32$ seviyesinde olduğu görülmektedir. Deney grubu öğrencileri arasında en düşük son test başarı puanı $\bar{X} = 14.40$ puanla bir kız öğrenciye aittir. En yüksek başarı puanını ise $\bar{X} = 48.00$ ile bir erkek öğrenci almıştır.

Gülle Atma Becerisinin Öğretilmesi İçin Gerçekleştirilen 4 Haftalık Deneysel İşlemin Etkisini Test Etmek Amacıyla Tek Faktör Üzerinde Tekrarlanmış Ölçümler İçin İki Faktörlü ANOVA Analizine İlişkin Bulgular

Deney ve kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin gülle atma becerisi puan toplamalarının gruplara, ölçümlere ve bunların ortak etkisine göre değişip değişmediğine ait bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun, gülle atma becerisinin öğretilmesi için geçirilen dört haftalık deney süreci öncesi ve deney süreci sonrası, ön test ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark vardır [$F_{(1; 31)}=4.958, p<.05$]. Elde edilen bu bulgu, deney ve kontrol gruplarını oluşturan öğrencilerin, başarı puanlarının ölçüm ayrımı (deney öncesi ve sonrası) yapmaksızın farklılaştığını göstermektedir.

Deney ve kontrol gruplarının gülle atma başarı puanları ortalamaları grup ayrımı yapmaksızın karşılaştırıldığında, ön test son test başarı puanları uygulanan öğretim stiline bağlı olarak farklılaşmaktadır [$F_{(1;31)}=282.601, p<.05$]. Ortaya çıkan bu fark %90,1 oranında, uygulanan stillerinden kaynaklanmaktadır, denilebilir.

Tablo 6'da görüldüğü gibi, farklı işlem gruplarında olma ile farklı zamanlardaki ölçümü gösteren faktörlerin, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön

test ve son test başarı puanları üzerindeki ortak etkisinin anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır [$F_{(1,31)}=.971$ $p>.05$].

Grup ve ölçüm eksensli puanlardaki değişim grafik 2'da verilmiştir.

TARTIŞMA

Araştırma kapsamında ilk 5 hafta uygulanan ve özellikle deney grubu öğrencilerinin eşli çalışma stili uygulamalarına alışmaları ve bu stilin gerektirdiği davranış biçimlerini kazanmaları için geçirilen süreden sonra; öne takla (yuvarlanma) motor becerisinin öğretilmesine geçilmiş ve 5 haftalık bir sürede hareket öğretilmeye çalışılmıştır. Bu beş haftanın en az üç haftasına katılan öğrencilerin ölçümleri değerlendirmeye alınmıştır.

Öne taklanın öğretilmesine başlamadan önce gerçekleştirilen ön test sonuçlarına göre deney ve kontrol gruplarının hazır bulunmuşluk değerleri çok düşük ve birbirine oldukça yakın şekilde gerçekleşmiştir. Bu araştırmanın geçerliliği içinde olumlu bir durumdur. Her iki grupta da genel olarak kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarısız olduğu fark edilmiştir. Her iki grupta da öne takla hareketinin hiçbir aşamasını yapamayan veya gösteremeyen kız öğrencilere rastlanmıştır. Erkek öğrenciler arasında böyle durumla karşılaşılmasının bir nedeni, erkek öğrencilerin hareketi gerçekleştirmek için daha cesaretli davranışları olarak gösterilebilir.

Deney ve kontrol gruplarının farklı öğretim stilleri ile öne taklayı öğrenmeye çalıştıkları beş haftalık süreç sonunda gerçekleştirilen ölçümler, her iki grup öğrencilerinin hareketi uygulayabilme becerilerinde anlamlı bir şekilde olumlu yönde gelişmelerin olduğunu ortaya koymuştur. Derslerin eşli çalışma stili ile işlendiği deney grubu öğrencileri ve derslerin komut ve alıştırma stilleri ile işlendiği kontrol grubu öğrencileri arasında öne takla hareketini oldukça akıcı ve doğru yapan öğrencilerle karşılaşmıştır.

Deney grubunda değerlendirilmeye alınan öğrencilerden 9'u kız, 9'u da erkek öğrencilerden oluşmuştur. Bu 9 kız öğrencinin 3'ü öne taklanın (yuvarlanma) ön test uygulamalarında hareketin gerekli davranışlarının hiçbir aşamasını gösterememişken, 1 kız öğrenci ise çok düşük başarı göstermiştir. Kontrol grubunda değerlendirilmeye alınan öğrencilerden 10'u kız, 7'si erkek öğrencilerden oluşmuştur. Kontrol grubundaki 10 kız öğrencinin 5'i öne takla ön test uygulamalarında hiçbir başarı gösterememişken, 2 kız öğrenci ise çok düşük seviyede puan almışlardır.

Grupların öne takla uygulama son testlerine bakıldığında ise, deney grubunda hiçbir başarı gösteremeyen 3 kız ve çok düşük başarı gösteren 1 kız öğrencinin, öne takla becerisi kazanmada diğer kız ve erkek öğrencilerle benzer veya onlara yakın ilerleme

kaydettiği ve başarı gösterdikleri belirlenmiştir. Kontrol grubunda bulunan ve öne takla (yuvarlanma) hareketinin ön test uygulamasında gerekli davranışların hiçbir aşamasını gösteremeyen 5 kız öğrencinin, 3'ü hiçbir ilerleme kaydedememiş, 1'i çok az bir ilerleme kaydederken diğer kız öğrenci ise öne takla son test uygulamalarında oldukça başarılı olmuştur. Kontrol grubundaki öne takla ön test uygulamasında çok düşük seviyede başarı gösteren iki kız öğrenciden birinin başarı puanında bir değişim kaydedilmemişken, diğer kız öğrencinin oldukça başarılı olduğu saptanmıştır. Bir başka ifadeyle, deney grubunda öne takla ön testleri sonucu başarısız bulunan kız öğrencilerin tamamının, kontrol grubunda ise başarısız kız öğrencilerin yarısının ilerleme kaydettiği söylenebilir.

Genel olarak iki grup karşılaştırıldığında eşli çalışma stili ile yapılan öğretimin, komut ve alıştırma stillerine dayalı olarak yapılan öğretime göre, öğrencilerin öne taklayı uygulayabilme beceri düzeylerini artırmada herhangi bir fark yaratmadığı söylenebilir.

Araştırma kapsamında 5 hafta uygulanan ve öne takla (yuvarlanma) motor becerisinin öğretilmesi için geçirilen süreden sonra; kayarak gülle atma hareketinin öğretilmesi için planlanan atmalar ünitesine geçilmiş ve 4 haftalık bir süre de hareket öğretilmeye çalışılmıştır. Bu dört haftanın en az üç haftasına katılan öğrencilerin ölçümleri değerlendirilmeye alınmıştır.

Kayarak gülle atmanın öğretilmesine başlamadan önce gerçekleştirilen ön test sonuçlarına göre deney ve kontrol gruplarının hazır bulunmuşluk değerleri çok düşük ve birbirine oldukça yakın şekilde gerçekleşmiştir. Bu durum, her iki grup öğrencilerinin de gülle atma becerisini uygulayabilmeleri bakımından aynı düzeyde oldukları veya birbirine yakın bilişsel ve devinimsel (psikomotor) davranışlar gösterdikleri şeklinde açıklanabilir. Bu, öne taklada olduğu gibi araştırmanın geçerliliği için de olumlu bir durum olmuştur. Gülle atma hareketinin uygulanmasında kız ve erkek öğrencilerin ön test ve son testlerde başarı puanları bakımından birbirine yakın dağılım gösterdikleri kaydedilmiş, iki grupta da hareketin yapılışında alınan başarı puanları bakımından genel dağılımdan farklı bir denekle karşılaşmamıştır.

Deney ve kontrol gruplarının farklı öğretim stilleri ile kayarak gülle atmayı öğrenmeye çalıştıkları dört haftalık süreç sonunda gerçekleştirilen ölçümler, her iki grup öğrencilerinin hareketi uygulayabilme becerilerinde, istenilen seviyede olmasa da anlamlı bir şekilde olumlu yönde gelişmelerin olduğunu ortaya koymuştur.

Komut ve alıştırma stilleri uygulanan kontrol grubu öğrencilerinin gülle atma becerisi başarı puanlarının genel aritmetik ortalaması, eşli çalışma stili ile öğretim alan deney grubu öğrencilerinin gülle atma becerisi başarı puanlarının genel aritmetik

ortalamasından yüksek saptanmasına rağmen iki grup arasında anlamlı bir farklılık rastlanmamıştır.

Wilson'un (1997; 1998), gerçekleştirdiği, alıştırmaya ve eşli çalışma stillerinin, motor becerilerin öğretilmesi ve gözlem becerisiyle ilgili analiz yeteneklerine etkilerini incelediği araştırmanın temel bulgusu; öğretilen görevi yapabilme açısından (atış doğruluğu, atış şekli ve görevi analiz etme yeteneği) iki öğretim stili arasında önemli bir farklılıkla karşılaşmadığı şeklinde belirtilmiştir. Boyce (1992), komut, alıştırmaya ve eşli çalışma stillerinin, atıcılarda beceri kazanımı ve kazanılan becerilerin kalıcılığı üzerine etkilerinin incelendiği çalışmada; komut ve alıştırmaya stillerinin, eşli çalışma stiline göre beceri kazanımı ve kalıcılığın sağlanmasında daha etkili olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca Boyce, bu stilin derslerde kullanılmasından öğrencilerin hoşlanmadıklarını kaydetmiştir.

Tayvan'da yapılan ve eşli çalışma stiline orta öğretim öğrencilerinin bilişsel ve duyuşsal öğrenmeleri üzerinde etkilerini araştıran bir çalışma da; Araştırmada ön test, son test kontrol gruplu deneysel yöntem kullanılmıştır. Bilişsel öğrenme bakımından eşli çalışma stili grubu, kontrol grubundan daha yüksek puanlar elde etmiştir; fakat akılda tutma yani kalıcılık bakımından eşli çalışma stili grubu ve kontrol grubu arasında önemli bir farkla karşılaşmamıştır. Duyuşsal öğrenme açısından da gruplar arasında önemli bir farkla karşılaşmamıştır. Sonuç olarak; Mosston'un eşli çalışma stiline, orta öğretim öğrencilerinin bilişsel öğrenmeleri üzerinde olumlu etkilerinin olduğu vurgulanmıştır (Chang & Chen, 2005).

Alıştırma stiline iki farklı formatının etkisini inceleyen bir çalışmada, değişim ve sıraya öğretmen karar vermiş, öğrenciler öğretmenin komutuyla özel bir sırayla, her beş dakikada bir, bir istasyondan diğerine yer değiştirdiği bir formatla, öğrencilerin bir istasyondan diğer istasyona yapılacak rotasyonun sırasına, her istasyonda ne kadar süre durulacağına ve ne zaman değişim yapılacağına kendileri karar verdikleri bir format karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak ikinci format düşük yetenekli öğrenciler için yüksek yetenekli öğrencilerden daha etkili sonuçlar vermiştir (Goldberger & Gerney, 1990'dan aktaran, Byra, 2000).

Goldberger, Gerney ve Chamberlain (1982), Mosston'un B, C, E stillerinin 5. sınıf öğrencilerinde motor beceri edinimi ve sosyal beceri gelişimi açısından etkilerini incelemişlerdir. Araştırmada ön test, son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Sonuç olarak Stil C'nin B'ye göre daha çok empati, saygı, takdir ve cesaretlendirme ortaya çıkarttığı belirtilmiştir. Psikomotor beceri testleri sonucu; eşli çalışma stili ile alıştırmaya stili gruplarının, katılım stili grubuna göre daha başarılı olduğu görülmüştür.

Tüm bu açıklamalardan sonra, bu araştırmanın sonuçları bakımından genel olarak söylenmesi gereken birkaç önemli nokta üzerinde durulacak olursa; ilköğretim okullarında hâlihazırda uygulanan ortalama dört haftalık bir ünite işleme süresi psikomotor becerilerin öğretilmesi için yeterli olmamaktadır. Bu bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bu durumun ortaya çıkardığı olumsuzlukların en aza indirilmesi için öğrencilerin istekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda en etkili öğretimi uygulamak gerekir. Eşli çalışma stili uygulamaları öğrencilerin yabancı olduğu, fakat çok sevdiği bir öğretim yaklaşımı sunmuş, öğrencilerin derse olan ilgilerini ve derste motivasyonlarını anlamlı bir şekilde olumlu yönde etkilemiştir. Bu araştırmada eşli çalışma stili, psikomotor becerilerin öğretilmesinde ülkemizde klasik yöntemler olarak uygulanan ve bu araştırmada teorisine oldukça sadık kalınarak kullanılan komut ve alıştırmaya stilleri kadar, etkili sonuçlar vermiştir. Eşli çalışma stiline, özellikle düşük becerili kız öğrenciler için çok etkili bir öğretim yaklaşımı ortaya koyduğu belirlenmiştir.

Ortaya çıkan bu sonuçlar, yurt dışında yapılan birçok araştırma bulguları ile benzer nitelikte olmakla birlikte, ülkemizde yapılan bir araştırmada belirtilmesi bakımından önem arz etmektedir.

Bu araştırmanın doğrultusunda ve bu konu da yapılacak sonraki araştırmalara yol göstermesi bakımından aşağıdaki öneriler geliştirilebilir.

Ülkemizde Beden Eğitimi alanı içinde yapılan araştırmaların çok az olması genellenebilirlik açısından olumsuz etki yapmaktadır. Bu araştırmada sınırlı sayıda öğrenci ile çalışılmıştır. Yer verilen konunun farklı okullarda ve sınıf seviyelerinde çalışılması yararlı olacaktır. Yapılacak çalışmalarda çok daha fazla öğretim stiline yer verilmesi veya bir stilin değişik uygulamalarının karşılaştırılması düşünülebilir. Araştırmada öğretim stillerinin iki sportif beceri üzerinde ki etkileri üzerinde durulmuştur. Beden Eğitimi derslerinde yer verilen sportif beceriler için hangi öğretim stillerinin daha etkili olduğu üzerine yapılacak çalışmalar, stillerin teorisini sınamak için elde edilen bilgileri artırması bakımından faydalı olacaktır. Bu araştırmanın kapsadığı sürenin uzatılması ile yapılacak araştırmalarda daha kesin bilgiler alınabilecektir. Yurt dışında yapıldığı gibi Beden Eğitimi öğretmenlerinin stiller hakkındaki düşünceleri ve hangi stilleri ne kadar kullandıklarına yönelik çalışmaların yapılması, araştırmaların ve yapılması gerekenlerin yönünü belirleyecektir.

Araştırmada başarı testleri bakımından iki grup arasında genel olarak anlamlı farkla karşılaşmamıştır. Ancak bu durumun derslerde öğrenilen konuların kalıcılığına etkileri daha sonraki araştırmaların konusu olarak ele alınabilir. Yapılacak benzer araştırmalarda her dersin sonunda, geliştirilmiş bir ölçekle veya açık uçlu soruların olduğu bir form aracılığı ile dersle ilgili

öğrencilerin görüşlerinin alınması araştırmanın daha sağlıklı sonuçlar vermesi ve araştırma sürecinin değerlendirilmesi açısından daha yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Alpar, R. (1998). *İstatistik ve spor bilimleri*. (1. Baskı.). Ankara: Bağırhan Yayınevi. 166.
- Ashtworth, S. (1992). The spectrum and teacher education. *JOPERD*, 63 (1), 32-35-Continued on page 53.
- Balcı, A. (2004). *Sosyal bilimlerde araştırma (yöntem teknik ve ilkeler)*. 4. Baskı. 91-126, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Baykul, Y. (1999). *İstatistik Metodlar ve Uygulamalar*. (3. Baskı.). Ankara. Anı Yayıncılık. 173-176.
- Boyce, B., A. (1992). The effects of three styles of teaching on university students' motor performance. *Journal Of Teaching In Physical Education*, 11, 389-401.
- Büyüköztürk, Ş. (2001). *Deneyisel desenler (öntest-sontest kontrol gruplu desen ve veri analizi)*. 1. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı (İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum)*. 2. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Byra, M. (2000). A review of spectrum research: the contributions of two eras. *Quest*, 52, 229-245.
- Byra, M. (2004). Applying a task progression to the reciprocal styles of teaching. *JOPERD*, 75 (2), 42-46.
- Chang, C. H., & Chen, C. S. (2005). The effects of mosston's reciprocal style on elementary students' learning in physical education. *The 46th ICHPER. SD Anniversary World Congress*. November 9-13, İstanbul. Congress Proceeding, P117 (Abstract).
- Demirhan, G. (1997). Beden eğitimi ve sporda öğretme - öğrenme etkinlikleri ve felsefe. *Spor Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 4-16.
- Demirhan, G. (2002). Spor eğitiminde yöntem, strateji, teknik kavram ve uygulamalar. 7. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 27-29 Ekim. Antalya. Kongre Kitabı*, 80-87.
- Donnelly, C. F. (2002). The spectrum connection: assesment, social responsibility and critical thinking. *Teaching Elementary Physical Education*, 13, 10-13.
- Ernst, M., & Byra, M. (1998). Pairing learners in the reciprocal style of teaching: influence on student skill, knowledge, and socialization. *The Physical Educator*, 55, (1), 24-37.
- Garn, A., & Byra, M. (2002). Psychomotor, cognitive and social devlopoment spectrum styles. *Teaching Elementary Physical Education*, 13, (2): 8-13.
- Gerney, P., & Dort, A. (1992). The spectrum applied: letters from the trenches. *JOPERD*, 63 (1), 36-39.
- Goldberger, M., Gerney, P., & Chamberlain, J. (1982). The effects of teaching on the psychomotor performance and social skill development of fifth grade children. *Research Quarterly For Exercise And Sport*, 53 (2): 116-124.
- Goldberger, M., & Gerney, P. (1990). Effects of learner use of practice time on skill acquisition of fifth grade children. *Journal Of Teaching In Physical Education*, 10 (1): 84-95.
- Goldberger, M. (1992). The spectrum of teaching styles: a perspective for research on teaching physical education. *JOPERD*, 63 (1): 42-46.
- Greenspan, M. R. (1992). The Spectrum Introduced: A First-Year Teacher's Project. *JOPERD*, 63 (1), 40-41.
- Kullina, P. H., & Cothran, D. J. (2003). Physical education teachers' self-reported use and perception of varius teaching styles. *Learning and Instruction* 13, 597-609.
- Jackson, J. A., & Dorgo, S. (2002). Maximizing learning through the reciprocal style of teaching. *Teaching Elementary Physical Education*, 13 (2), 14-18.
- Mellor, W. (1992). The spectrum in Canada and Great Britain, *JOPERD*, 63 (1), 47.
- Mohnsen, B. S. (2003). *Teaching middle school physical education a standards-based approach for grades 5-8*, Second edition. USA: Human Kinetics. 130-136
- Mosston, M., & Ashtwort, S. (1985). Toward a unified theory of teaching. *Educational Leadership*. May: 31-34.
- Mosston, M., & Ashtwort, S. (2000). *Beden eğitimi öğretimi. [Teaching Physical Education]*. Translated:Eda Tüzemen, Arrangement: Giyasettin Demirhan. Ankara: Bağırhan Publishing.
- Wilson, L. S. (1997). The effect of two teaching styles on children's skill performance and task analysis ability. In Partial Fulfillment Of The Requirements For The Degree Doctor Of Education, The Faculty Of The Curry School Of Education, University On Virginia.
- Wilson, S. (1998). The effect of two teaching styles on children's skill performance and task analysis ability related to skill observation. *Research Quarterly For Exercise And Sport Supplement A-107*.